

Enskild motion

Motion till riksdagen 2017/18:1358

av **Peter Persson och Erik Ezelius (båda S)**

Lagstifta om kontanthantering

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt presentera åtgärder för att återställa den statliga styrningen vid omställning av betalningssystemet från kontanter till elektroniska tjänster så snart utredningen lämnat sitt förslag, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Riksbanken har med anledning av proposition 2016/17:129 Tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner, lämnat in en skrivelse (dnr 1659-2016/17). Riksbanken hänvisar i skrivelsen till sitt remissvar i mars 2016 om betaltjänstutredningens förslag till genomförandet av betalkontodirektivet. Riksbanken bedömde vid detta tillfälle att det fanns en ökande obalans mellan kontanttjänsters utbud och efterfrågan och att detta till stor del beror på att banker för snabbt har minskat sin kontanthantering. Med anledning av detta ansåg Riksbanken att kreditinstitutens ansvar att erbjuda betaltjänster, inklusive kontanthantering, utifrån kundernas behov borde förtydligas i lag. Riksbanken framhåller vidare att även organisationer och företag borde omfattas av förslaget.

Finansutskottet ansåg i sitt betänkande, då propositionen behandlades under våren 2017, att anpassningen till en minskad kontanthantering har gått mycket snabbt i Sverige. Antalet kortbetalningsautomater i butik har fortsatt att öka liksom användningen av e-fakturor och internetbetalningar. Denna förändring innebär minskade risker med kontanthantering och effektivare transaktioner. Den ökade användningen av elektroniska betaltjänster tyder på att kunder och handel har högt förtroende för och ser stor nytta med betaltjänsterna. Denna utveckling är i grunden positiv, menade finansutskottet. Samtidigt sade utskottet att digitaliseringen och den minskade kontanthantering utgör ett problem, speciellt för vissa grupper i samhället som äldre och personer med funktionsnedsättning. Liksom regeringen konstaterade utskottet att det finns en kvarstående efterfrågan på manuella kontanttjänster över disk när det gäller såväl konsumenter som föreningar och företag. Utskottet ville i detta

sammanhang hänvisa till den parlamentariska riksbanksutredningen som ska behandla frågan om ansvaret för kontanthantering.

Den parlamentariska utredningen om det penningpolitiska ramverket och riksbankslagen har fått i uppdrag att utreda ansvaret för kontanthantering (dir. 2016:114). Kommittén ska enligt direktivet överväga dels hur Riksbankens ansvar för en väl fungerande kontanthantering i hela landet bör tydliggöras i lag, dels Riksbankens roll och ansvar för kontanttillgången i hela landet och kostnaderna för denna. Förslag som innebär grundlagsändringar skulle redovisas i ett delbetänkande senast den 1 juni 2017. Uppdraget i övrigt skulle redovisas senast den 31 maj 2019. Utredningen förklarade i juni att den ej hann med att få fram delbetänkandet utan avser att redovisa hela uppdraget i ett sammanhang i maj 2019.

Regering och riksdag bör börja agera i kontantfrågan så snart utredningen är färdig eftersom problemen är på riktigt och uppmärksammas av vanliga väljare och svenskt föreningsliv via insändare, möten och uppvaktningar. Staten och politiken har frånhänt sig sitt ansvar för betalningssystemet. Betalningssystemet styrs nu helt av vinstintressen som driver på tekniska lösningar som ska ge tillhandahållarna maximal vinst och minsta möjliga driftskostnader. Läs: minska personalkostnaderna och antalet arbetstillfällen. Servicen till medborgarna och vad medborgarna egentligen vill är av helt underordnad betydelse idag.

Givetvis ligger framtiden i elektroniska betalningssystem men kontanthanteringen borde avvecklas med förnuft istället för genom profitstyrd dårskap. Det behövs ett helhetsgrepp om tillgången på bankomater och insättningsautomater, inte minst geografiskt och ur landsbygdens perspektiv. Alla banker bör tvingas att erbjuda kontanthantering för alla. Omfattningen av detta får givetvis studeras närmare. Alla parkeringar över en viss storlek ska kunna erbjuda parkering via kontantbetalning. Föreningslivets behov av konton och tjänster kopplade till dessa bör ses över. Staten måste genom sina organ och genom direktiv börja styra omställningen av betalningssystemet från kontanter till elektroniska tjänster så att företag, föreningar och medborgare ges vettiga villkor, reella valmöjligheter samt en bra service.

Peter Persson (S)

Erik Ezelius (S)